

Publieke raadpleging onder de inwoners van Goeree-Overflakkee over het PFAS-probleem

3 december 2019

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
1. Resultaten	4
Het PFAS-probleem	4
2. Onderzoeksverantwoording	11
Methodiek	11
Leeswijzer	11
Toponderzoek	13

Samenvatting

Op vraag "1 Bent u op de hoogte van het PFAS-probleem?" antwoordt 50% van de respondenten: "Ja, in de hoofdlijnen".

Op stelling 2 'Het is goed dat strengere regels zijn ingesteld voor het omgaan met grond waar PFAS in zit' antwoordt in totaal 44% van de respondenten: "(zeer) mee eens". In totaal antwoordt 28% van de respondenten: "(zeer) mee oneens". Het meest gekozen antwoord (29%) is: "Mee eens". Het middelste antwoord (mediaan) is: "Neutraal".

Op stelling 3 'Ik maak mij zorgen over de toekomst van de bouwsector' antwoordt in totaal 62% van de respondenten: "(zeer) mee eens". In totaal antwoordt 14% van de respondenten: "(zeer) mee oneens". Het meest gekozen antwoord (41%) is: "Mee eens". Dit is ook het middelste antwoord (mediaan).

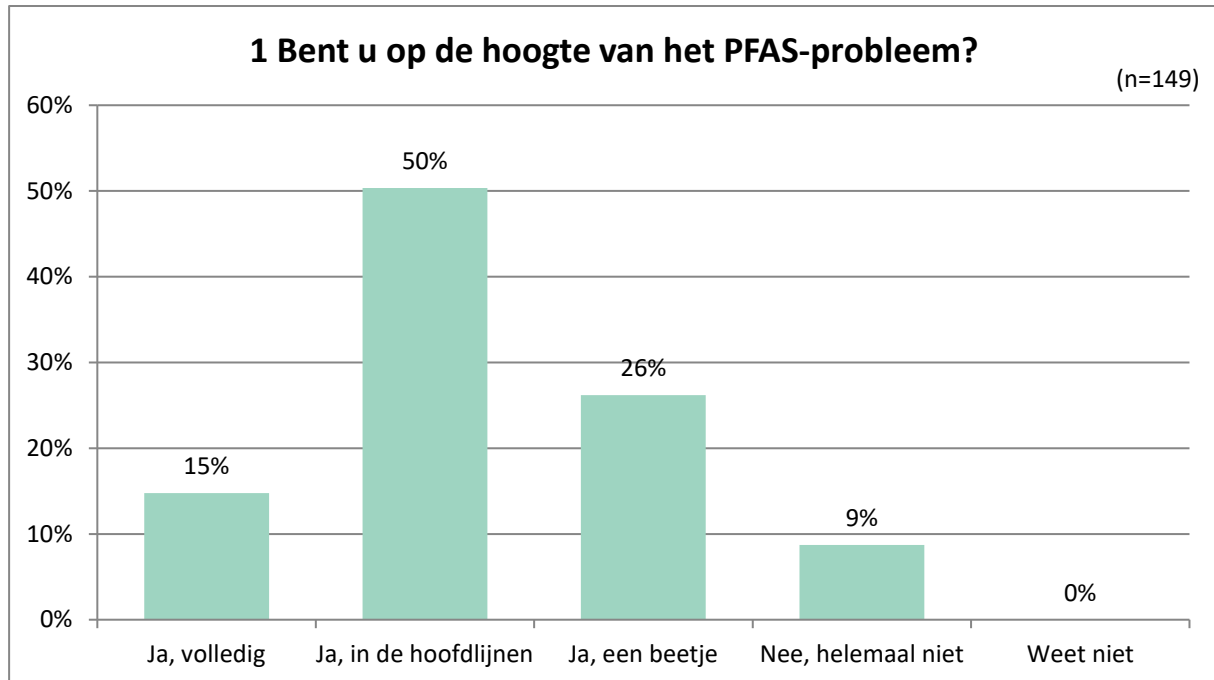
Op stelling 4 'De huidige vorm van staken is de beste manier om te protesteren tegen het huidige beleid' antwoordt in totaal 46% van de respondenten: "(zeer) mee eens". In totaal antwoordt 34% van de respondenten: "(zeer) mee oneens". Het meest gekozen antwoord (30%) is: "Mee eens". Het middelste antwoord (mediaan) is: "Neutraal".

Dit en meer blijkt uit panelonderzoek TipGoereeOverflakkee, waarbij 164 deelnemers zijn geraadpleegd.

1. Resultaten

Het PFAS-probleem

In delen van Nederland zit er PFAS in de grond. PFAS is een verzamelnaam van chemische stoffen en staat voor poly- en perfluoroalkylstoffen. Het zijn door de mens gemaakte stoffen die van nature niet in het milieu voorkomen.

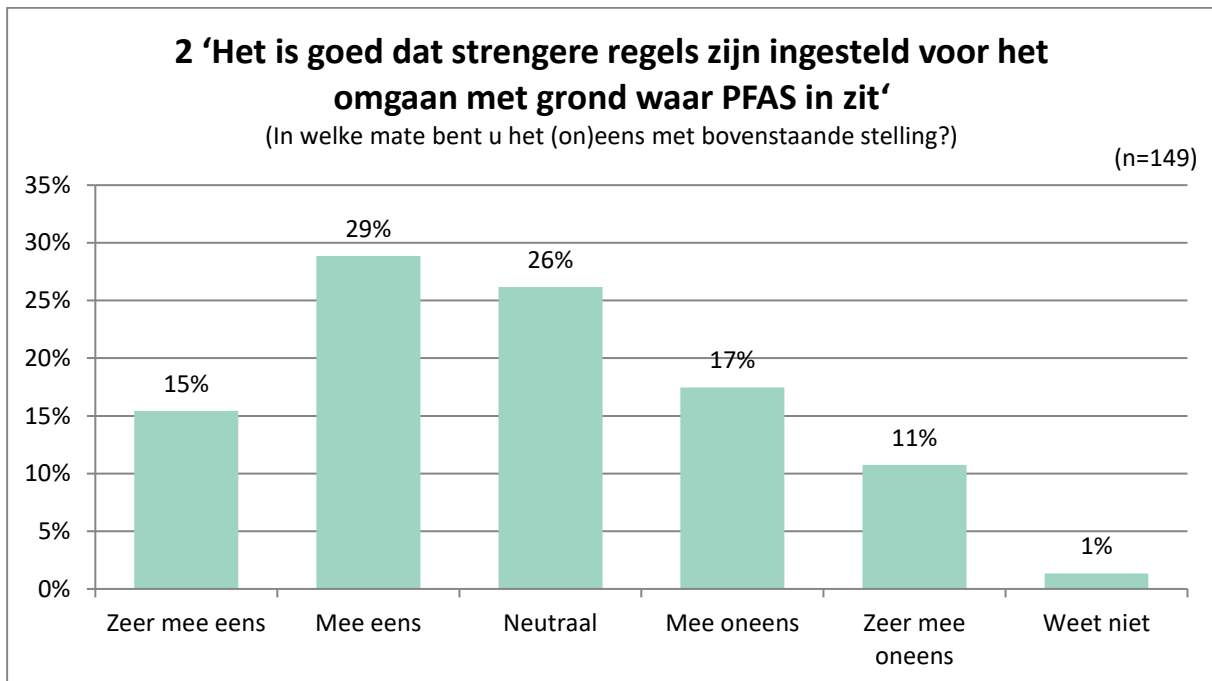

Op vraag "1 Bent u op de hoogte van het PFAS-probleem?" antwoordt 50% van de respondenten: "Ja, in de hoofdlijnen".

Toelichting

- Ja, een beetje
- De vervuilers moeten worden aangesproken en tevens moeten maatregelen worden genomen om in de industrie die deze vervuiling veroorzaakt de bronnen daarvan worden stopgezet.
  - Het zou goed zijn om de burgers hierover meer info te verschaffen wat e.e.a inhoud

PFAS blijkt volgens onderzoek van de Inspectie overal voor te komen in ons milieu: in de bodem, in het (grond)water, in sloten en rivieren. Omdat er nog geen milieunormen bestonden, heeft de staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat afgelopen jaar besloten om tijdelijke en strenge regels in te stellen voor het omgaan met grond waar PFAS in zit. Een van die regels is dat de grond niet verplaatst mag worden naar een plek zonder PFAS. Door de aanwezigheid van de schadelijke PFAS in de grond liggen er bouwprojecten en grondwerk stil. Hierdoor komen sommige banen in de bouwsector het geding.

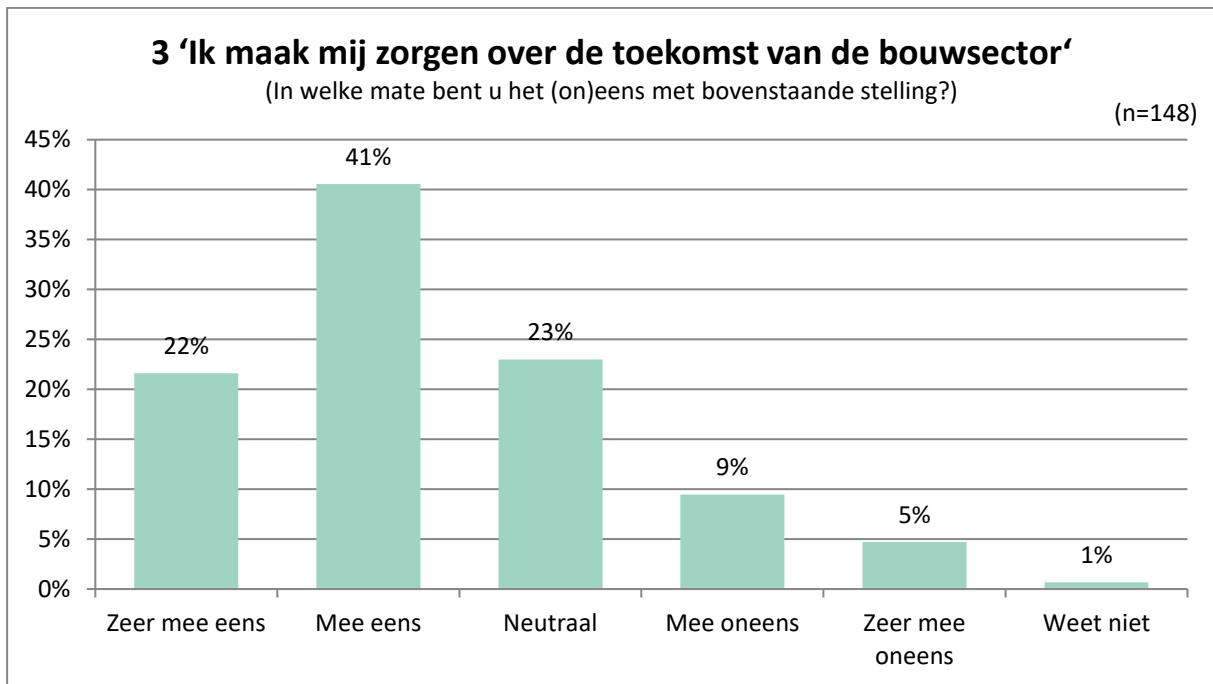

Op stelling 2 'Het is goed dat strengere regels zijn ingesteld voor het omgaan met grond waar PFAS in zit' antwoordt in totaal 44% van de respondenten: "(zeer) mee eens". In totaal antwoordt 28% van de respondenten: "(zeer) mee oneens". Het meest gekozen antwoord (29%) is: "Mee eens". Het middelste antwoord (mediaan) is: "Neutraal".

Toelichting

- Zeer mee eens**
- De aanwezigheid is vooral het gevolg van de welvaart die we allemaal ervaren en waarbij we het milieu hebben veronachtzaamd. We zijn dan als samenleving ook verantwoordelijk voor de oplossing.
  - Echter totdat de kaart van Nederland nog niet compleet is (maximaal 1 jaar) een hogere waarde toestaan.
  - Ja, en daarnaast vind ik dat alle vergunningen om deze stoffen te lozen opnieuw bekeken moeten worden en zeer veel strenger moeten worden. Het kan niet zo zijn dat we nu grote problemen met deze vervuilende stoffen hebben, maar de kraan van nieuwe vervuiling nog steeds wijd open staat.
  - Maatregelen niet ineens opleggen maar geleidelijk invoeren
  - Onze gezondheid is in het geding. Nu negeren van de problematiek is kosten doorschuiven naar volgende generaties. De kosten komen terug bij de gezondheidszorg.
  - Pfas is verzameling van stoffen die carcinogeen kunnen zijn.

- Mee eens
- ...maar dan zou er ook een oplossing aangedragen moeten worden om het euvel aan te pakken. Een verbod en aanpassing van de wet is onvoldoende.
  - Het is goed dat er regels zijn ingesteld, hoe streng deze zijn is nog wel een discussie punt lijkt mij.
- Neutraal
- Als we er toch nooit vanaf (kunnen) komen moeten we er mee leven , niks aan te doen ,toch? voorzichtig verder leven dus met pfas grond,maar wel doorgaan.
  - Dat zet 1 2 3 geen zoden aan de dijk en alles ligt er nu bijna voor stil.
  - Handhaven op de bron is moeilijker maar wel efficiënter
  - Ik heb geen idee tot welke schadelijke gevolgen voor het milieu en de gezondheid van mens en dier de huidige vervuiling zou kunnen leiden.
  - Ik heb het idee dat we hier in Nederland een beetje aan het doordraven zijn. In andere landen lachen ze zich volgens mij helemaal verrot om onze regeltjes etc. Deze problematiek wordt ook in Europa besproken maar ik heb niet het idee dat ieder land het zo mee bezig is en zulke strenge regels gaat hanteren als hier in Nederland.
  - Strenge regels zijn goed, als ze ergens toe leiden. De PFAS-regels zijn de zoveelste paniekstuip van onze overheid. Contraproductief en niet gestoeld op kennis van zaken.
  - Voor dat er zulke zware maatregelen worden getroffen zou er eerst een gedegen onderzoek moeten komen wat e.e.a inhoud en wat deze maatregelen betekenen. Immers we bouwen al in lengte van jaren op deze manier PFAS komt toch niet zomaar in de grond wist men dan toch wel al eerder
- Mee oneens
- Alles slaat door in dit land. Wij zijn door de vervuilde rivieren het afvoerputje van Europa.
  - Nederland wil weer het braafste jongetje van de klas zijn en dat maakt zaken nodeloos ingewikkeld
  - Zijn veel te streng .
- Zeer mee oneens
- Er i veel te weinig bekend over het effect van de maatregelen. Onzinnig om nu ineens een transportverbod op grond te geven terwijl de waardes echt laag zijn. onzinnige hysterische maatregel
  - Het feit dat we nu 100 x beter kunnen meten dan 10 jaar terug, betekent niet dat je je norm daarop moet zetten. Bestuur en politiek heeft te weinig beta's in de gelederen.
  - Ik heb het idee dat Nederland weer het beste jongetje van de klas wil zijn. Als we in een crisis raken omdat een hele industrie niet verder kan, dan komen we zo in financiële problemen, dat dat consumenten zich geen mijn producten, scharrelvlees of biologische groenten meer kunnen veroorloven. Dat is de achterdeur uit.
Bovendien lijkt de overheid niet te weten wat zij wil. Er wordt nauwelijks gekeken naar de werkelijke wetenschappelijke onderbouwing. en minswaard van links naar rechts: moeten we nu diesel rijden omdat het beter is voor de CO2, of juist geen diesel omdat het slecht is voor het fijnstof. Maak een keus.
  - In de bij ons omringende landen is de grens 140 maal hoger, hier in Nederland, het schoonste land van de EU, s dat 0.1, stop met deze hysterie en het aanwakkeren van angst, dat over 1 of 2 decennia de wereld bijna is vergaan
Jullie traumatiseren kinderen van nu.
  -

Op stelling 3 'Ik maak mij zorgen over de toekomst van de bouwsector' antwoordt in totaal 62% van de respondenten: "(zeer) mee eens". In totaal antwoordt 14% van de respondenten: "(zeer) mee oneens". Het meest gekozen antwoord (41%) is: "Mee eens". Dit is ook het middelste antwoord (mediaan).

Toelichting

- Zeer mee eens**
- Bouw is net een beetje uit het slop, nu vallen de 1e bedrijven al weer om, door partijen als Groen Links en D66
  - Bovenstaand antwoord, ze waren er net en weer een beetje bovenop aan het komen. Bovendien hebben we met zijn allen die woningen hard nodig.
  - Regels veel te streng
  - Waarom wordt hier niet in Europees verband naar gekeken. Belachelijk dat we in Duitsland subsidie krijgen wanneer we overstappen of gas terwijl we hier een geheel andere promotie krijgen. Geldt voor veel issues.
- Mee eens**
- Bedrijven als Chemour hebben veel te lang en veel te veel ingestraft kunnen lozen op het oppervlaktewater.
  - Door onzinnige regels worden bouwprojecten stilgelegd.
  - Maatregel geleidelijk invoeren
  - Meer aandacht voor mogelijkheid bestaande gebouwen in te richten/om te bouwen voor bewoning, overcompl.kantoren /bedrijfspannen etc.dan hoeft men minder grond te reserveren voor woningbouw.
- Neutraal**
- Als de overheid tot betere inzichten komt, zal het wel weer aantrekken.
  - Niet direct de stikstof maar vooral het aantal woningen
  - Ook de bouwsector moet een steentje bijdragen aan het oplossen van het probleem, niet alleen afschuiven op andere groepen.
  - Er moet helemaal niet bygebouwd worden. NL is al vol

Mee
oneens

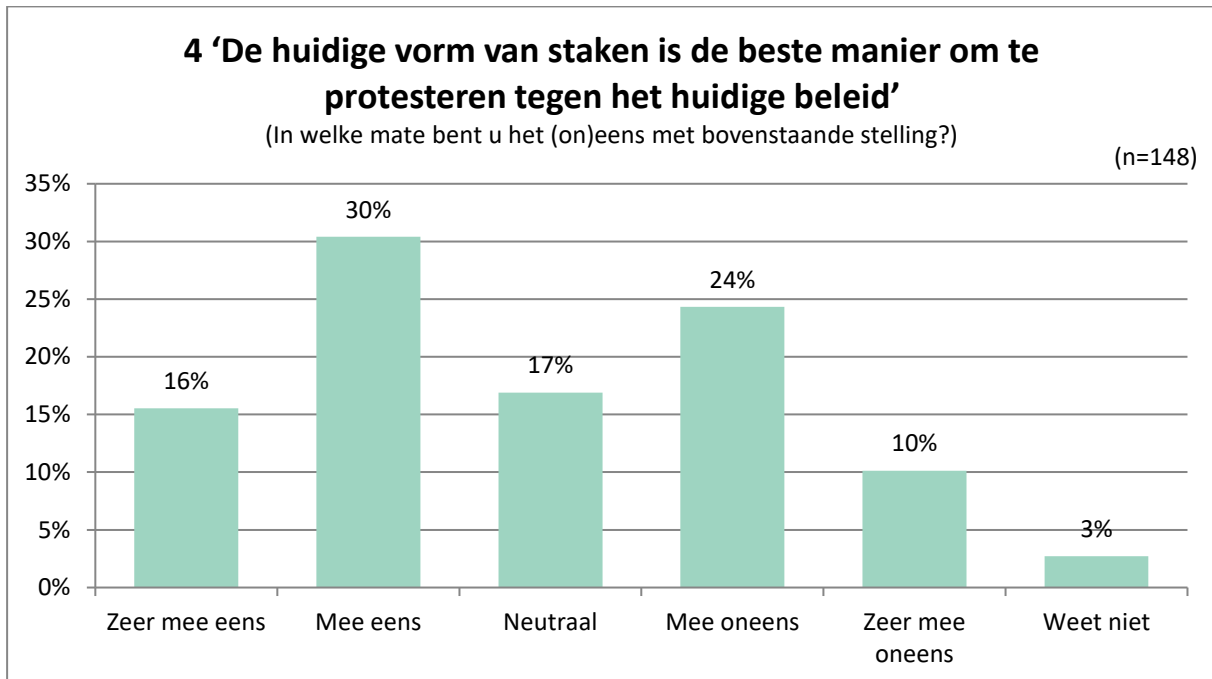
- Nu men meet en weet is het probleem daar die er wellicht al jaren was

Zeer mee
oneens

- Als we op deze manier door blijven gaan met echt alles maar te blijven onderzoeken gaat nederland aan kapot. Je zou bijna denken dat we in een ongezond land leven. Maar vooralsnog worden de mensen in NL het oudst. En hoe ouder de mensen worden hoe meer ziektekosten er komen. Dus een beetje vervuiling wat minder mensen minder oud maakt zou ook nog eens kostenbesparend kunnen zijn. Maar dit is wel heel cru beantwoord
- We zouden ons veel meer zorgen moeten maken op de aan en afvoer van vervuilde grond aan de grondbank ipv de focus leggen op de verwerkers ervan zoals de bouwsector.

Het was afgelopen weken weer druk op het Malieveld in Den Haag. Dit keer kwamen niet de boeren om te staken, maar kwam de bouw-, bagger- en grondverzetsector naar Den Haag.

Op stelling 4 'De huidige vorm van staken is de beste manier om te protesteren tegen het huidige beleid' antwoordt in totaal 46% van de respondenten: "(zeer) mee eens". In totaal antwoordt 34% van de respondenten: "(zeer) mee oneens". Het meest gekozen antwoord (30%) is: "Mee eens". Het middelste antwoord (mediaan) is: "Neutraal".

Toelichting

- Zeer mee eens**
- De politiek heeft geen visie meer over welke waarden belangrijk zijn. (Zoek naar visie-uitspraak Rutte!) Politiek reageert op incidenten; daarom incidenten organiseren. Daar passen stakingen perfect in.
  - Nog beter is de Cruise scheepvaart en de weekend vliegreizigers aan te pakken of blokeren maar dat lukt niet.
- Mee eens**
- Hoop alleen dat het ook voor de verplegers/sters werkt!!!!!!!
  - Ik ben géén voorstander van staken, een protest waarbij alleen politiek den haag of de gemeentes last van zouden hebben is zinvoller. de politiek is zich er totaal niet van doordrongen wat men allemaal aan het doen is. En met wat als doel. los van de linkse partijen tevreden houden. Nederland maakt zichzelf kapot..
  - Normaal laat de regering (Mark Rutte) blijken totaal niet geïnteresseerd te zijn in wat er echt moet gebeuren. Alleen de groep van de meeste stemmen zijn interessant.
  - Praten lukt blijkbaar niet;niet genoeg gemotiveerd om te praten? en dan wel met mensen die terzake kundig zijn 'luisteren naar mensen uit de betr.praktijk van alle dag
  - Staken lost niets op, maar er komt wel aandacht voor de problemen. Als het op de zachte manier niet doorkomt, zal er harder moeten worden aangepakt - dus staken.

Neutraal	• Als de politiek alleen maar praat en geen maatregelen neemt dan is een geluid van de burger niet verkeert • Communicatie is de sleutel en het begin van eventuele veranderingen
Mee oneens	• Eens in de 4 jaar kun je je stem laten horen. Staken heeft alleen zin, als de overheid zijn voornemens niet nakomt. Dat is bij de bouwprotesten niet aan de orde, in tegenstelling tot de boerenprotesten: bij het CO2-verhaal heeft de overheid zitten slapen. • Om aandacht te trekken werkt het, maar een constructieve opstelling leidt tot een oplossing van de problemen • Onvrede uiten en invloed uitoefenen kan ook via branche- of lobby organisaties. • Staken helpt geen ruk. Te soft. Het hele land moet plat • Staken is een recht, echter er word naar geluisterd, loop maar vervolgens niets meegedaan of alleen voor de bühne. • Verantwoordelijkheid nemen, vragen en in samenwerken is het beste. Commercie is belangrijk maar niet alles. Grenzen leren trekken. Meer inzicht vanuit landelijke politiek zodat niet een "voorbijrennend" individu zomaar de magistraten naar zijn/haar hand kan zetten; ook dit is onverantwoord.
Zeer mee oneens	• De burger koopt zelf spullen voor hun eigen gemak, maar weet niet wat ze voor troep koopt. • Er wordt te veel vernield, hoofdzakelijk door de stakingen van boeren. Het Malieveld vertrapt, deuren vernield. Een beetje te gewelddadig komt het over. Dom geschreeuw ook vaak. • Het beleid is gericht tegen een probleem dat we als samenleving hebben veroorzaakt. Het is dan ook arrogant en dom om de gevolgen nu niet te accepteren en tegen noodzakelijk beleid te protesteren. Dan gaat de economie voor de belangen van de volgende generaties. Geen keuze die ik zou willen maken. • Natuurlijk is aandacht voor het probleem vragen (staken) éénmalig goed. Maar het ontbreekt aan besef dat er op landelijk niveau keuzes gemaakt moeten worden die altijd negatieve gevolgen zal hebben voor bepaalde groepen, bv de agrarische sector.
Weet niet	• Dit vind ik moeilijk te beantwoorden. Er gaat op dit moment zoveel fout in Nederland en de overheid heeft zo weinig antwoorden dat je wel aan de gang kunt blijven. De rigide bezuinigingen blijken ons keihard af te straffen en de overheid wil daar niet aan. Ik begrijp heel goed dat mensen fel zijn want vanuit de overheid is het steeds maar 'pappen en nathouden'. Het vertrouwen dat mensen nog hadden in de overheid verdwijnt als sneeuw voor de zon. • Het lijkt de enige manier om nog ergens gehoord te vinden.

2. Onderzoeksverantwoording

Onderzoek	:	TipGoereeOverflakkee
Onderwerpen	:	Het PFAS-probleem
Enquêteperiode	:	21 november 2019 tot 01 december 2019
Aantal respondenten	:	164
Foutmarge	:	7,6% (bij een betrouwbaarheidsniveau van 95%)
Aantal vragen	:	4
Rapportagedatum	:	3 december 2019

Toelichting:

De *foutmarge* geeft de precisie van een gemeten percentage aan. Hoe kleiner de foutmarge, hoe preciezer het gemeten resultaat. In dit onderzoek is de foutmarge maximaal $\pm 7,6\%$.

Het *betrouwbaarheidsniveau* geeft de verwachte kans aan, dat bij herhaling van de meting onder gelijke omstandigheden, een zelfde resultaat wordt verkregen.

Methodiek

- In samenwerking met Groot Goeree-Overflakkee is de vragenlijst opgesteld.
- Op 21 november 2019 is de enquête met een begeleidend schrijven naar de leden van het Tip-burgerpanel gestuurd.
- Op 28 november 2019 is een herinneringsmail gestuurd.
- Alle respondenten vullen de vragenlijst anoniem in.

Leeswijzer

De toelichtingen in deze rapportage zijn de letterlijke antwoorden van de respondenten. Hier kunnen spelfouten of andere taalfouten in voorkomen.

3. TipGoereeOverflakkee

Mensen hebben vaak hun mening klaar. Ze zijn voor of tegen een nieuw idee dat opborrelt in de samenleving. Politici gooien wel eens een balletje op en luisteren wat de reacties zijn. Luisteren ze dan ook echt? Hoe vaak hoort u: ze doen maar, ze luisteren toch niet naar ons?

Onderzoeksbureau Toponderzoek wil de betrokkenheid van de inwoners van GoereeOverflakkee vergroten. Via het panel TipGoereeOverflakkee.nl kunnen alle inwoners in de gemeente GoereeOverflakkee hun mening kenbaar maken over onderwerpen die leven in hun samenleving.

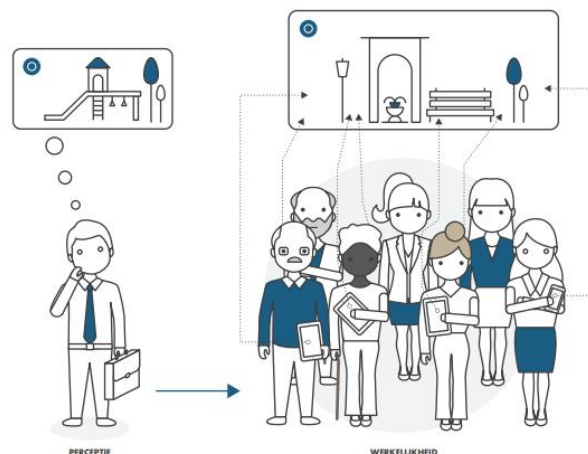
Op www.tipgoereeoverflakkee.nl kan iedereen een [aanmeldingsformulier](#) invullen. Van tijd tot tijd worden deelnemers gevraagd naar hun mening over actuele onderwerpen.

De deelnemers zijn en blijven anoniem en kunnen per onderzoek zelf beslissen of meedoen. Ze zijn niets verplicht. Het invullen van een enquête duurt slechts enkele minuten en de onderwerpen zijn sterk afhankelijk van de actualiteit.

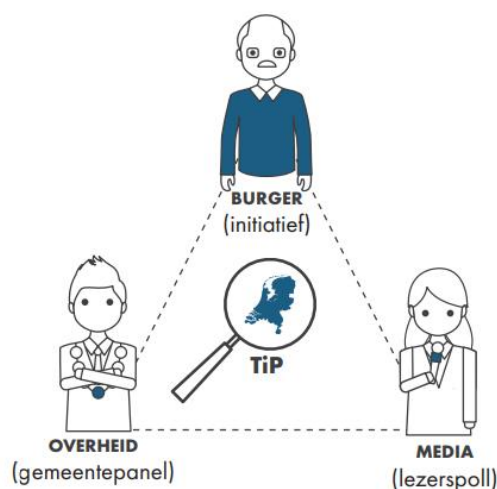
TipGoereeOverflakkee.nl is een gemeenschapspanel, opgezet vanuit de gemeenschap. Heeft u vragen over dit initiatief, dan kunt u deze altijd stellen aan enquete@toponderzoek.com. Het is ook mogelijk om zelf onderwerpen aan te dragen voor peilingen.

Lees hier meer over de [TIP-methodiek](#).

TipGoereeOverflakkee.nl maakt het gemakkelijk om zonder veel moeite je zegje te doen!

Zie eerdere [onderzoekresultaten](#), waaronder 'N59, 'Jaarwisseling' en 'Verhuur woonhuizen'.

Toponderzoek

Toponderzoek is een Horsters no-nonsense bedrijf, dat sterk is in het **raadplegen van meningen**. In een mondige wereld waarin men direct resultaat wil zien, is het raadplegen van meningen / ervaringen / beleving van belang om te overleven.

Onze **professionele en flexibele** medewerkers hebben **interesse** voor uw onderzoeksvraag om de beleving en inzichten vanuit de maatschappij regulier zichtbaar te maken. Door een **transparant** inzicht in hetgeen leeft en speelt onder burgers / bestuurders / politici, levert dit beter beleid en meer draagvlak op. Tips worden aangeleverd. Tevens toetst u of ingezette acties resultaat hebben.

Toponderzoek faciliteert dit proces als onafhankelijk onderzoeksbureau TIPTOP voor u. Het onderzoeksbureau heeft de beschikking over eigen TIP-burgerpanels (landelijk > 60 burgerpanels) en het overheidspanel Overheid in Nederland.

Blijf op de hoogte via de [Topletter](#).

Toponderzoek
Expeditiestraat 12
5961 PX Horst

www.Toponderzoek.com
enquete@toponderzoek.com
085-4860103

Toponderzoek is lid van MOA.